

Onderstaande tabel geeft van veelvoorkomende keurmerken aan welke minimale eisen zij stellen aan dierenwelzijn. Dit overzicht is niet volledig, maar geeft op genoemde punten een beeld hoe de keurmerken zich ten opzichte van elkaar verhouden. Hiernaast bestaan tussen de keurmerken bijvoorbeeld ook verschillen in koeborstels, brandpreventie, het toestaan van onthoorning, transport en een verplichting tot aaneengesloten donkere periode om de dieren te laten rusten. Praktijkcijfers – bijvoorbeeld afmetingen in de stal – kunnen bij individuele boeren positiever uitvallen, echter alleen de minimale eisen worden op grond van het keurmerk gegarandeerd. Als er geen eisen genoemd worden, stelt het keurmerk op dit vlak geen eisen die hoger liggen dan de wettelijke eisen of eisen die algemeen gelden voor alle Nederlandse zuivelondernemingen.

	BEWEGINGSVRIJHEID	COMFORT/STALINRICHTING	MELK PER KOE	KALFJES EN JONGVEE
OMSCHRIJVING	<p>Bijna alle koeien in Nederland leven in een ligboxstal. In een ligboxstal is de bewegingsvrijheid voor de koe beperkt. Dit wordt verergerd door smalle gangpaden en te weinig plekken aan het voerhek. Omdat koeien veel liggen, is het van belang dat er genoeg ligplekken zijn. Als het bovenstaande niet op orde is, delven de ondergeschikte koeien in de groep (meestal de jongere) het onderspit.</p> <p>In de wei kunnen koeien vrijer bewegen en liggen. Bovendien hebben koeien die in de wei komen minder vaak ontstekingen aan klauwen en uier.</p>	<p>Harde, vieze en kleine ligplaatsen zorgen voor ongemak, verwondingen en ontstekingen aan poten en uiers.</p> <p>Harde, gladde en vieze vloeren bemoeilijken voortbewegen en zorgen voor een grotere kans op poot- en klauwproblemen.</p> <p>Bij temperaturen tussen -5 en 18 graden Celsius voelen koeien zich comfortabel. Op hete dagen is verkoeling nodig om hitteleed tegen te gaan.</p>	<p>De melkproductie per koe stijgt al decennia. Veel melk maken vraagt enorm veel energie. Energie die de koe niet in het gezond houden van haar eigen lichaam kan steken. Ziekte en verzwakking ligt dan op de loer. Keurmerken kunnen een excessieve melkproductie afremmen, met regels over voer of welke koeienrassen gebruikt mogen worden.</p>	<p>Kalfjes en jonge koeien leven anders dan melkkoeien. Het is belangrijk dat keurmerken ook voor deze dieren welzijnseisen stellen. Zoals weidegang, groepshuisvesting en genoeg ruimte in de stal.</p> <p>Andere grote welzijnsproblemen zijn de hoge kalversterfte en de jonge leeftijd waarop kalfjes naar de kalvermester gaan. Ook die problemen kunnen door regels worden beperkt.</p>
WEIDEMELK	120 dagen, 6 uur per dag weidegang voor melkgevende koeien.			

	BEWEGINGSVRIJHEID	COMFORT/STALINRICHTING	MELK PER KOE	KALFJES EN JONGVEE
BETER VOOR KOE, NATUUR EN BOER	<p>Een ligplek of minimaal 5 m² ruimte per melkkoe.</p> <p>120 dagen, 6 uur per dag weidegang voor melkgevende koeien. Aanvullend geldt er een inspanningsverplichting voor 180 dagen weiden.</p>	<p>Ligbed: minimaal op rubber.</p> <p>Ligboxen van het melkvee worden tweemaal daags schoon en droog gereinigd en ingestrooid.</p> <p>Vloeren worden minimaal twee keer per dag schoongemaakt.</p> <p>Een ruimte afkalfstal (8m² per koe).</p>	<p>Productie beperkt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eigen grasproductie: maximaal 2,5 koe (GVE) per hectare gras; - voer: minimaal 70% gras; - grasgebonden bedrijf: maximaal 18.000 kilogram melk per hectare gras. 	<p>Vanaf 28 dagen in groepen op stro.</p> <p>Na eenlingbox tot leeftijd van minimaal 4 maanden in groepen op stro.</p> <p>Een ligplek of minimaal 5 m² ruimte per jonge koe.</p> <p>Volledige roostervloer bij jongvee verboden.</p> <p>Drie maanden weidegang in de eerste twee jaar.</p>
ON THE WAY TO PLANETPROOF [1]	<p>Een ligplek per melkkoe.</p> <p>120 dagen, 6 uur per dag weidegang voor melkgevende koeien.</p>	<p>Vanaf 2025 gelden er aanvullende eisen voor de bedding en afmetingen van het ligbed.</p> <p>Vanaf 2025 moet de vloer meer grip geven of zachter zijn (bv rubberen toplaag).</p> <p>Vanaf 2025 moeten er een voorziening aanwezig zijn om hittestress te verminderen, zoals bv dakisolatie of sterke ventilatoren.</p> <p>Vanaf 2025 mogen er geen ligboxen aanwezig zijn in de afkalfstal.</p>		<p>Vanaf 2024: 'Overtollige' kalveren blijven minimaal 4 weken op melkveebedrijf</p> <p>Vanaf 2025: individueel kalverhok afmetingen 90x130 cm en als er een dak is dan min 125 cm hoog.</p> <p>Vanaf 2025: Jonge vaarzen moeten 14 dagen in groepen worden gehouden, op stro. En er is per dier minimaal 3 m² ruimte. Vanaf 4 maanden oud komt daar elke maand een meter extra ruimte bij.</p> <p>Eén ligplek per jonge melkkoe.</p> <p>100 dagen weidegang in de eerste twee jaar.</p>

	BEWEGINGSVRIJHEID	COMFORT/STALINRICHTING	MELK PER KOE	KALFJES EN JONGVEE
NEDERLANDS BIOLOGISCH [2]	<p>Een ligplek per melkkoe.</p> <p>6 m² leefruimte per melkkoe.</p> <p>Tussen 15 april en 15 september 180 dagen, gemiddeld 8 uur per dag weidegang voor koeien vanaf 1 jaar.</p>	<p>Ligbed: rubber van meer dan 15 mm dik of strooisel van minimaal 10 cm diep.</p> <p>Ligplekken zijn ingestrooid.</p> <p>Vloeren zijn vlak maar niet glad. Minimaal 50% van het vloeroppervlak is dicht.</p>	<p>Productie beperkt door krachtvoer: maximaal 40% van dieet.</p>	<p>Max 1 week in eenlingbox, daarna in groepen.</p> <p>1,5 m² ruimte per dier onder de 100 kg; 2,5 m² ruimte per dier tussen de 100-200 kg. 4 m² ruimte per dier tussen de 200-350 kg; 5 m² ruimte per dier vanaf 350 kg én 1 m² ruimte per 100 kg.</p> <p>Een ligplek per jonge melkkoe.</p> <p>Vanaf hun eerste jaar krijgen de dieren weidegang zoals volwassen koeien.</p>
EEN BETER LEVEN STER (BLK1) [3]	<p>Een ligplek per melkkoe.</p> <p>5m² leefruimte per koe. 0,8 vreetplekken per koe voor melkkoe en jongvee. 1,1 per droge koe (hoogzwangere koe).</p> <p>120 dagen, 6 uur per dag weidegang voor melkgevende koeien.</p> <p>Koeien die geen melk geven omdat ze op het punt van bevallen staan, krijgen toegang tot de wei of uitloop met zachte bodem.</p> <p>Gangpaden minimaal 2,5 m breed voor lacterende koeien, en 2,2 m voor droge koeien.</p>	<p>Ligbed heeft een koematras of waterbed volledig bedekt met strooisel, of er is een diepstrooisel ligbox met laag strooisel min. 15 cm hoog.</p> <p>Minimale afmetingen: ligvlak 180 cm lang en 110 cm breed. Plus 60 cm vrije ruimte aan het hoofdeinde.</p> <p>Ligplek is max 10% vervuild.</p> <p>Vloeren minimaal 2x per dag ontdaan van mest.</p> <p>Een ruime afkalfstal met stro.</p> <p>Klauwontstekingen en klinische mastitis worden direct behandeld.</p>	<p>Productie beperkt door krachtvoer: maximaal 40% van dieet.</p>	<p>Vanaf 2023: 'Overtollige' kalveren blijven 4 weken op het melkveebedrijf.</p> <p>Eenlingbox-afmetingen: 90x130 cm en als er een dak op zit, dan is deze min 125 cm hoog.</p> <p>Vanaf 28 dagen tot 4 maanden in groepen op stro, met 1,5 m² per kalf.</p> <p>Vanaf vier maanden heeft iedere koe iig een zachte, passende ligplek.</p> <p>100 dagen weidegang in de eerste twee jaar.</p> <p>Zieke en dode kalveren worden genoteerd, inclusief oorzaken.</p>

		Verplicht pijnstilling bij ernstige klauwontstekingen en bij klinische uierontsteking met gezwollen uier.		
		Eigen plan van aanpak tegen hitteleed. In de wei: per 2023 een schaduwplek voor elk dier.		
TWEE BETER LEVEN STERREN (BLK2)	Idem BLK1 150 dagen 8 uur per dag weidegang 5m ² leefruimte per koe	Idem BLK1	Productie beperkt door krachtvoer: max 35% van dieet.	Idem BLK1
DRIE BETER LEVEN STERREN (BLK3)	Idem BLK1 180 dagen 8 uur per dag weidegang 10m ² leefruimte per koe 5% meer ligplekken dan koeien	Idem BLK1	Productie beperkt door krachtvoer: max 30% van dieet.	Idem BLK1 'Overtollige' kalveren blijven 3 maanden op het melkveebedrijf, of na min. 4 weken naar een vaste afmester op max 50 km.
DEMETER (BIOLOGISCH DYNAMISCH)	Idem Nederlands biologisch Een vreetplek per koe.	Idem Nederlands biologisch	Productie beperkt door krachtvoer: maximaal 25% van het dieet	Idem Nederlands biologisch

Opmerkingen:

[1] OTWTPP stelt een aantal dierenwelzijn bevorderende eisen die vanaf 2038 of bij nieuwbouw ingaan. Onder meer eisen aan de grootte van de ligbox, de vreetplek, stalvolume, daglichttoetreding en het houden van jongvee. Ook is er in 2024 een herziening van de eisen gepland waar o.a. een update over pijnbestrijding bij mastitis is voorzien.

[2] In de supermarkt komt biologisch (dynamische) dagverse zuivel (melk, karnemelk en (drink)yoghurt) in de regel van Nederlandse biologische boeren die aanvullende Natuurweide-eisen volgen bovenop de Europese eisen voor de biologische melkveehouderij. In het kaasschap is het meer opletten: de biologische harde gele kazen zijn vaak van Nederlandse biologische melk, maar hier komen ook buitenlandse kaassoorten voor die zijn gemaakt van buitenlandse biologische melk.

[3] BLK1 stelt een aantal dierenwelzijn bevorderende eisen die per 2030 of 2040 ingaan. Bijvoorbeeld eisen aan de zachtheid stalvloer (rubberbedekking min 10cm stro of zand)(2030); grotere afmetingen van ligboxen (2030); minimaal 1 vreetplek per koe en jonge koe (2030); bredere gangpaden voor droge koeien (hoogzwangere koeien)(2030); loopruimte van 5 m² per melkkoe (2040); en voor droge koeien, jongvee en afkalfstal wordt een potstal of vrijlooptal verplicht (maw: geen ligboxen meer toegestaan voor deze dieren)(2040).